

פרוטוקול מס. 3/67

מישיבת ועדת הכספים

ביום ב', י"ח סיון תשי"א - 18.6.51

נוכחים:

היו"ר ד.צ. פנקס;
פ. נפתלי;
ש. כץ;
פ. רפטור;
ש. דיין;
א.ס. גניחובסקי;
א. בהיר;
י. רוקח;
א. גרנות;
א. הרצפלד;
י. אפרתי.

מוזמנים:

ד. הורוביץ - מנהל משרד האוצר;
ס. זגני - החשב הכללי;
ש. ספיבק - מטעם משרד האוצר.

סדר היום:

א. הענקה למר פנחס הלוי, עובד הכנסת לשעבר;
ב. שאילתא - שחרור סכום מסויים לחשבון חסום, לתרוטות.
ג. הצעת תקציב להוצאה לתקופה של 1 באפריל 1951 - 30 בספטמבר 1951.

הישיבה נפתחה בשעה 10.30.

א. הענקה לסך פנחס הלוי, עובד הכנסת לשעבר:

הי"ר ד.צ. פנקס:

(קורא סכתב מנשיאות הכנסת, בענין הענקה בסך 250 ל"י לסך פנחס הלוי, עובד הכנסת לשעבר). אינני יודע איך להתיחס לזה, כי לגבי תשלומים לעובדים אי-אפשר שלא ליצור תקדים.

ס. זבגי:

הוא יקבל את הפיצויים המגיעים לו.

הי"ר ד.צ. פנקס:

ענין זה הוא מיוחד. כדי להיות בסדר כלפי החוק, וכדי לא ליצור תקדים לגבי עובדים אחרים, אני מציע להעביר מהרזרבה לסעיף העומד לפקודת יושב-ראש הכנסת סכום של 250 ל"י, ויושב-ראש הכנסת יחליט באופן אישי, מה לעשות בכסף זה.

סיכום :

=====

בהתחשב עם רצונו של יושב-ראש הכנסת להעניק לנכה סלחמה העוזב את שרותו בכנסת (מר פנחס הלוי) סכום של 250 ל"י, הוחלט להעביר את הסכום הזה מהרזרבה הכללית של תקציב הכנסת לסעיף "הוצאות מיוחדות של יושב-ראש הכנסת", על סנת יושב-ראש הכנסת יחליט באופן אישי על השימוש בסכום זה.

ב. שאילתא - שיחרור סכום מסויים מקונטו חסום, לתרומות:

א.ס. גניחובסקי:

אני מבקש שתהיה אפשרות לשחרר מחשבון חסום, סכום מסויים לתרומות לבניינים קונסטרוקטיביים. הפועל המזרחי קבל מיהודי רשות להעביר מחשבון חסום שלו סכום של אלף ל"י לסובת בית ילדים. היו מקרים ששחררו סכומים לתרומות, ואינני יודע אם האוצר צריך להיות באמת מעונין לא לתת את האפשרות הזאת.

ד. הורוביץ:

אני מציע לוועדת הכספים לא לדון בעירעורים אדמיניסטרטיביים, כי קיימים עירעורים רבים. הואיל ומקרה זה הועלה כאן, ואינני רואה שינוצר רושם שאילו יש רצון רע מצדנו, אסביר את הדבר. סכספי חשבונות חסומים אפשר להשתמש רק להשקעות בארץ, ולא למטרה אחרת. אם נרשה להשתמש בכסף חסום לתרומות, יגידו הארגונים והמפלגות לאנשיהם להעביר את כספם הנה בצורת חשבון חסום, ולשחרר להם סכומים מסויים. בינוא ללא תשלום מביאים ארצה רק דברים בלתי חיוניים. בטה נפרנס את הארץ, אם נשחרר את החשבונות החסומים (לפי קודם של 2.80) לתרומות וכו'? הארגונים יקבלו את התרומות על חשבון המדינה שלא תוכל להתפרנס. במאזן התשלומים הנוכחי, מהווים החשבונות החסומים את הסעיף הגדול ביותר. בשעה חמורה זאת איננו יכולים להענות לבקשתו של מר גניחובסקי, כי אנו מסרבים ליצור תקדים כזה. אני מבקש את הצעדה לא להכנס לדיון בענין זה. לא היה רשיון כזה קודם לכן.

א.ס. גניחובסקי:

אינני מערנב את הסמכויות, נידוע אני שענין זה שייך לאוצר. אם אדם ירצה לבנות שני חדרים לעצמו, יחשב הדבר כהשקעה, ויאפשרו לו להוציא את הכסף מחשבון החסום, אולם אם אותו אדם ירצה לבנות שני חדרים על שמו בבית ילדים, אין סאפשרים לו זאת. מה ההגיון בכך? תרופה זו אינה מפריעה למגבית המאוחדת, ואני מבקש את מר הורוביץ להסכים לה.

פ. נפתלי:
אני מסכים לדעתו של מר הורוביץ, שאיננו יכולים לעסוק כאן בעניינים אלה. ענין זה אינו צריך להיות נידון בוועדת הכספים, ולכן לא אתווכח עליו.

היו"ר ד.צ. פנקס: 6
מר הורוביץ צודק בשני דברים: (א) שאיננו צריכים להתערב בעניינים אדמיניסטרטיביים; (ב) שעלינו לשמור על כך שהמגביות בחוץ-לארץ תעמנה דולרים לרשות המדינה. במקרים כאלה, צריכה האדמיניסטרציה לדון על גופו של ענין. אני סבור שאם הכסף מונח בבנק שנה, נניח, ולאיש הרוצה לתרום סכום יש סכום גדול, והוא רוצה לתרום חלק מן הסכום הזה למוסד מסויים, הדבר אפשרי. אך אין לאשר העברה ~~לשדה מוסדות בשום אופן~~. אני מכיר מקרה אחד בו הרשו להוציא מחשבון חסום למטרה דומה.

ד. הורוביץ:
אני לא הרשתי אף פעם דבר כזה.

ס י כ ו ם:
=====
הועדה לא נכנסה לדיון על בקשת מר גניחובסקי, מכיוון שהענין הוא בסמכותו האדמיניסטרטיבית של משרד האוצר.

ג. הצעת - תקציב להוצאה לתקופה של 1 באפריל 1951 - 30 בספטמבר 1951:

היו"ר ד.צ. פנקס:
לא הוגש לנו תקציב החנוך.

בחוק כתוב (סעיף 5(א)) ששר האוצר רשאי, באשור ועדת הכספים של הכנסת, להעביר כל סכום מסעיף הוצאה כל שהוא, לסעיף הוצאה 25(א). עלינו לאשר העברות, ולא הקטנות סעיפים. יש לכתוב את המלש "העברה לסעיף 25(א)" במקום המלה "הקטנה". הסופס האחרון שאותו נאשר צריך להיות מודפס בהתאם לחוק.

התוספת הכללית, לפי התקציב המאושר, היא בסכום של 4,540,750 ל"י. כן הוצע לנו להגדיל ב-836,000 ל"י, את התקציב הזה, כלומר, לתקבל תוספת כללית של 5,414,550 ל"י. ההגדלה המוצעת מתקבלת על ידי הקטנת תקציב שיקום חיילים ב-860,000 ל"י והקטנת סעיף "משרד לנפגעי מלחמה" בערך ב-23 אלף ל"י. אני מציע להחליט על העברת הסכום מסעיף "שיקום חיילים" (סעיף 23 בתקציב המאושר), לפני שאנו נגשים לחלוקת התוספת.

ס. זנגי:
בשנה שעברה היה בסעיף זה סכום של 3 מליון ל"י. השנה יש צורך בסעיף זה בסכום קטן בהרבה מהסכום הנ"ל, לתשלום פנסיות וכו'. הסכום הדרוש לנו לשנה שלמה, לפי הצעת ועדת השיקום, הוא - 1,600,000 ל"י. הפנסיות עולות לנו במליון ורבע ל"י. הסכום הנותר בסעיף זה יוצא לסדורים שלא הספקנו לעשותם בשנה הקודמת. *

היו"ר ד.צ. פנקס:
אני מבקש פרוט הסעיף הזה, וכן גם סיכום של כל פעולת אנף השיקום. אני מבקש לשים לב לציון הסכום שהוצא כהוצאה בלתי חוזרת, ולציון הסכומים שהוצאו והוחזרו לקרנות.

פ. נפתלי:

אני מציע, לגבי העמיד, לשנות את שמו של הסעיף הזה, כדי שההוצאה לתשלום פנסיות לא תופיע בשם

„שיקום“.

ס י כ ו ם :
=====

הוחלט להעביר סכום של 850,000 ל"י מהסעיף „שיקום חיילים“, לסעיף 25(א), התוספת הכללית.

הי"ר ד. צ. פנסט:

האוצר מציע לאשר את ההקטנה בסך 23,800 ל"י של הסעיף „משרד לנפגעי מלחמה“ (קורא את הפירוט). מדוע אתם מציעים להקטין את הסעיף „הלואות קונסטרוקטיביות לניזוקי רכוש, בשיתוף עם מוסדות אחרים“?

ס. זנגי:

חשבנו שהסכום הזה יופיע השנה בצורת ארנונה עומדת שאלה של הרבית; חשבנו שאם השתתפותנו בסעיף זה תהיה יותר קטנה, נוכל להקטין את הרבית.

ב. רפטור:

אני מציע למחוק את הסעיף „משרד לנפגעי מלחמה“, ולהעביר את הסכומים המעטים שבו למשרד הסעד.

פ. נפתלי:

לשם מה יש צורך למשרד זה ב-50 ל"י לטלגרמות?

הי"ר ד. צ. פנסט:

איננו מוסמכים להעמיד להצבעה את הצעתו של מר רפטור, כפי שנוסחה, כי אנו רשאים להעביר סכומים רק לתוספת הכללית, ולא למשרד אחר. מר רפטור יכול להציע להעביר את הסכום לתוספת הכללית, ומשם - למשרד הסעד. המשרד לנפגעי מלחמה נמצא בשלב של חיטול, אבל גם חיטול צריך להיות מסודר. הממשלה הבאה תוכל להחליט על חיטולו של המשרד. אינני מציע לעשות זאת עכשיו.

ס י כ ו ם :
=====

הועדה אשרה את הקטנת הסעיף „משרד לנפגעי מלחמה“ בסכום של 23,800 ל"י, ו/או העברת הסכום הזה לתוספת הכללית. הועדה דחתה את הצעת מר רפטור, לחסל את המשרד.

חלוקת התוספת הכללית:

ש. כץ:

לא נוכל לדון על חלוקת התוספת הכללית, מכיון שלא קבלנו פרוט של טעיפים אחרים כגון: סעיף „החנוך“ וקליטת עולים חדשים. יש לי הצעות לתוספת במקומות אחרים, אך מכיון שאין לי פרוט, איני יודע מאין לקחת את הסכומים הנוספים.

הי"ר ד. צ. פנסט:

אנו נעבור היום על הפרטים המוצעים, בקריאה ראשונה. בישיבה הבאה תהיה הקריאה שניה. עד אז יוכל מר כץ למצוא את הפרטים הדרושים לו, מתוך הדיון.

אנו מתחילים בסעיף „נשיא המדינה ולשכתו“. אין שנויים בסעיף זה, ואני מציע לאשרו.

ישיבת ועדת הכספים
28.6.51

בסעיף, הכנסת הראשונה, יש הצעה להגדלה בסכום של 20,000 ל"י. (קורא את הפירוט). אני שומע מר זגבי שזהו הסכום אשר אושר על ידי הועדה, ואני מציע לאשרו.

אני רואה של"שרי המדינה" יש תוספת של 4,800 ל"י. אני מבין שהמשכרת כוללת הוצאות קיצוצ. האם משכרתם של השרים מתאימה למשכרת השופטים?

פ. זגבי:
אביא לישיבה המאה את פרוט הסעיף הזה.

היו"ר ד.צ. פנקס:
אני עובר לסעיף "משרד ראש הממשלה". (קורא את הפרוט). נחזור לסעיף זה כשיחולקו לכל החברים העמודים החסרים.

אני עובר לסעיף "משרד האוצר".
(קורא את הפרוט).

פ. זגבי:
בשנה שעברה היו למחלקה ל"נכסי המדינה" שני תפקידים: הטיפול בדירות שוקמו על חשבון "שיכון עולים", היה אחד מהם. הטיפול הזה התחיל ב"החשב הכללי", רק מפני שלא היה מי שיעשה זאת. המחלקה לנכסי המדינה הגדילה את הטיפול הזה. ועדת ההפקעות, שהיתה מורכבת משלשה אנשים, התפתחה והתרחבה, והיא מטפלת לא רק בשביל הממשלה, אלא גם בשביל מוסדות צבוריים. המחלקה דורשת אנשים נוספים, אבל אנו חשבנו שמספר זה של עובדים (16) יספיק לעת עתה. חל שיפור גדול בגביות על חשבון שכר דירה, אם כי גם קודם לכן היתה הגביה מסודרת פחות או יותר. תפקידה השני של המחלקה היה - החזקת נכסי המדינה. בשנים הקודמות דאגנו לכך שהחזקת הבנינים האלה תהיה על חשבון מחלקת עבודות צבוריות. אנו עומדים על כך גם עכשיו. תמיד היו סכסוכים בעניין זה.

היו"ר ד.צ. פנקס:
אני מניח שחברי הועדה אינם מתנגדים לתוספת פקידים במחלקות ההכנסה. ההצעה הכללית היא להגדיל את הסכום הכולל בסעיף "משרד האוצר" בסכום של 300,000 ל"י לששה חודשים. לא נחליט כרגע על קבלת אשור הסעיפים, ותהיה אפשרות לחברים להציע הצעות בקריאה השניה.

פ. זגבי:
את הרזרבה מחקנו, כי לא היה לנו מאין לקחת כסף.

אנו חוזרים ל"משרד ראש הממשלה".
היו"ר ד.צ. פנקס:

פ. זגבי:
הקטנת מספר העובדים בא בעקבות העברת מחלקת המנגנון והעברת המחלקה ל"ענייני קרקע, מתכנון ובניות" משרד זה. הגנזך נמצא בקריה. הסכום בסעיף "החזקת מכוניות" ירד, בגלל שנויים ארגוניים שחלו במשרד (העברת פקידים) ובגלל החזרת מספר מכוניות. ההענקות למשפחות בעלות 10 ילדים לא נתנו עדיין לכולם. אנו מניחים שהסכום בסעיף זה ילך ויקטן, אחרי שנחסל את הפגורים. מהסעיף "רשומות" יש גם הכנסה. המדפים הממשלתי לא רצה שמעיף זה יהיה אצלו, אך אנו חשבנו שהסידור הזה יותר נוח. היה לנו וויכוח בעניין זה עם משרד המשפטים. אנו טוענים שהצעת החוק המודפסת בחוברת הכחולה היא מיותרת, כלומר, שהדפסת הצעות החוקים פעמיים גורמת להוצאה כספית מיותרת, מכיון שההצעות ישנן בין כך בדברי הכנסת, בעתונות וכו'. בזמן המנדט, כשלא היה פרלמנט, היתה הצדקה להדפסת החוברת האלה, אולם הצדקה זו אינה קיימת כיום. שר המשפטים עומד על הדפסת החוברת הכחולה.

היו"ר ד.צ. פנקס:

אני מתנגד בויתור על הדפסת החוברת הכחולה, כי בדרך כלל עובר זמן רב בין הגשת החוק לבין הדיון בכנסת, וחברי הכנסת מעוניינים לפעמים לעיין בחוק ולהעיר הערות.

א. גרונות:

יתכן שיש צורך בחוברת הכחולה, אבל לדעתי מיותר להדפיס את הצעות החוק פעמיים, פעם בטכניל ופעם בדפוס. בשעה שיש צורך לחסוך בנייר, אפשר להסתפק רק בהדפסה, ולוותר על הטכנילים, שאינם נוחים לקריאה.

ס. זגני:

הויתור על הטכנילים ידחה את הגשת החומר לכנסת, ולא יחסוך סכום גדול.

היו"ר ד.צ. פנקס:

לי הרבה יותר נוח ללמוד את הצעות החוק מתוך הטכנילים.

א.ס. גניחובסקי:

בשנה שעברה דברנו על העברת המדפיס הממשלתי לירושלים. היתה הסכמה על כך בוועדה. מה המצב כיום בענין זה?

ס. זגני:

המדפיס עוד לא הועבר בשלמותו לירושלים, אבל קיים בירושלים סניף גדול שלו. הממשלה קנתה את דפוס "השילוח" של הסוכנות. לא העבירו את המכונות מתל-אביב הנה. החודש התחילו להדפיס בירושלים גם את ה"רשומות".

היו"ר ד.צ. פנקס:

אין זה מענייננו לדרוש כרגע את העברת המדפיס הממשלתי לירושלים.

פ. נפתלי:

עלי לציין שהחוברת הסטטיסטית שאנו מקבלים מודפסת באופן גרוע, וקשה מאד לקרוא אותה.

א.ס. גניחובסקי:

מדוע נעשה המחקר הכלכלי בלשכה המרכזית שבמשרד ראש הממשלה? אני מציע שכל משרד יערוך את המחקרים הנוגעים לו. אני רואה בסדור הקיים אי-יעילות וכפילות.

היו"ר ד.צ. פנקס:

תקציב הסעיף הזה של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ולמחקר כלכלי יכול להיות במשרד ראש הממשלה או בכל משרד אחר. אם אנו רוצים שהסטטיסטיקה תתפרסם לפי סגרת מסוימת, צריכה העבודה הזאת להיות מרוכזת בידי משרד אחד אשר לו המכונות והמומחים לענין זה.

א. גרונות:

אפשר להעביר את הלשכה לסטטיסטיקה למשרד אחר, אך אי-אפשר לפצלה. אני זוכר שפמועצת המדינה הזמנית תבעו לרכז משרדים ואגפים אדומים. ריכוז עבודות הסטטיסטיקה מועיל מבחינת היעילות וההוצאות.

א.ס. גניחובסקי:

אני מבקש לקבל פרוט של הסעיף "תמיכות בעתונות". באיזה עתונים תומכים? ישנן פעולות הסברה וחנוך דעת הקהל. אני מבקש לקבל פרוט הפעולות האלה לפני ימים אחדים קבלתי, בהוצאת המדפיס הממשלתי, את נאוסו הפולמוסי של מר שרת, מודפס בחוברת, על ניר טוב. מי אחראי להדפסת חוברת כאלה? אני יכול להבין הדפסת חוברות הדנות בבעיות היסוד של המדינה, אך אינני יכול להבין הדפסת דברי פולמוס על חשבון המדינה. אני מציע למחוק את הסעיף "פעולות הסברה וחקר דעת הקהל".

היו"ר ד.צ. פנקס:

אני מקבל את החוברות אלה פעמים אחדות, בכל פעם לפי כתובת אחרת. זהו בזבוז שאין לו הצדקה. הנאום שעליו דבר מר גניחובסקי, נשלח אלי ולגנאים אחרים בבתי-כנסת, לפי כתובת בתי-הכנסת. יתכן שהעתונות היא המסגרת המתאימה להדפסת פאוסים בכנסת. אמנם העתונות שלנו היא מפלגתית, וכל עתון מדפיס מה שנוח לו. יתכן שאפשר, באותו כסף, להדפיס עתון (במקום חוברות) שיכיל את דברי הכנסת, וימכר לפי שירצה לקנותו, ולא ישלח לפי כתובות מסויימות. ההסברה המפנהלת כעת אינה מוצדקת. אין צורך להוציא 42,500 ל"י לששה חדשים להסברה כזאת. הנאום בחוברת שהזכיר מר גניחובסקי בא לפניי והצבעה שדחתה את הצעת הממשלה.

י. רוקח:

החוברות אינן נשלחות לאזרחים, אלא לפי כתובות מסויימות. אני יודע שבצדפת, למשל, אם מינסטר נואם באום גדול בעל ערך לאומי, יש צורך בהחלטת הפרלמנט על מנת להדביק את הנאום הזה על לוחות הסודעות. אינני סבין איך אפשר לקחת נאום של שר, שהוא בעצם תעמולת בחירות, ולהדפיסו על חשבון הממשלה. למפלגת פועלי ארץ-ישראל יש רשות להדפיס את החוברת הזאת על חשבונות ולחלקה, אולם אין לנהל תעמולה למפלגה אחת על חשבון הממשלה, כי אם עושים זאת, יש להדפיס גם את נאומי יתר חברי הכנסת.

א. גרנות:

אינני סבור שטוב להרכות בדברים בענין זה דוקא עכשיו, כי כל אחד מהחברים ישתדל להיות הדמוקרט הגדול ביותר ערב הבחירות. לחוברות אלה יש ערך, אם מדפיסים בהן נאומים בעלי ערך, כגון: נאום שר ואוצר על התקציב, או נאום פרוגרמטי של הממשלה. אי-אפשר, כמובן, להדפיס נאום פולמוטי כמו זה של שר החוץ בחוברות כאלה. אינני שולל את חשיבות החוברות, אלא אני בעד בחירה נכונה של החוברות.

א. הבצפליד:

שאלה זו היא שאלה של טעם. ההערה ביחס לטעם היא שאלה של טעם. ההערה ביחס לשאלה של האפקטיביות בהדפסות אלה. אני נוטה לדעה שהאפקטיביות היא גדולה יותר כאשר ההדפסה היא בצורה אחרת, ולא בצורת חוברות, כי חוברות הולכות לספריה. אני מציע לאשר את הסעיף הזה, שהוא חשוב כשלעצמו. אני מציע לרשום בפרוטוקול את הערות החברים, ואת הצורך בברור. אני חושב שעתון שבועי היה יותר יעיל מחוברות אלה. כן אני חושב שיש צורך להדפיס בכל פעם נאום של מישהו אחר. השרים הם נציגי השלטון בארץ, ולהם מגיע מקום יותר רחב בעניינים אלה מאשר לאחרים, כי הם אשכנזים בעלי אחריות גדולה יותר. אנו מעוניינים לחזק את האוטוריטט של השלטון, ויהיה שלטון זה אשר יהיה.

פ. רפסור:

ההערה שהושמעה כאן אינה רק לסעיף הנדון, אלא היא מתאימה לשטחים רבים אחרים. גם אני יודע את ערכו וזכותו של השלטון. אולם, צריך להיות ערך גם לאלה שאינם בשלטון. השלטון בסדינת ישראל עובר את הגבולות המותרים, ואיננו נותן מיניטום של זכות לאלה שאינם בשלטון. השלטון צריך להיות אחראי גם לאופן התנהגותו, על אופן דבורו, כי הוא השלטון. ספק הוא אם השלטון בישראל נוהג בראיות. אני מציע למחוק את הסעיף הזה. איך מייצבים אצלנו את דעת הקהל בישראל? איך אפשר לומר, שמפלגה אחת קובעת את דעת הקהל בישראל? שואלים אנשים שמפלגה אחת על עניינים שונים, ואח"כ סופיע ספר על דעת הקהל בישראל וכו'. האם אפשר לייצג כך גם את דעת הקהל שאינה מזדהה עם דעת מפלגה מסויימת? אינני מכיר את המנהגים באנגליה, אבל מסופקני אם דעת הקהל באנגליה נקבעת כפי שהיא נקבעת כאן. על דעת מפלגה אחת. אותו הדבר אני יכול להגיד בקשר לרדיו. איך יכולים לדבר ברדיו על רשימת מפא"י כעל רשימת "ההסתדרות"? השלטון צריך להבין שלמען הגברת כוחו ויעילותו, עליו להחשיב חוגים אחרים. האם רק אנשי קואליציה יכולים לנאום נאומים טובים, שכדאי להדפיסם בחוברות? אני סבור שיש להשלוטון היה צריך לחלק את המקום המוקצב להדפסה, לפי הטיעות. יכול להיות שבכנסת הבאה תהיה ועדה

פ. נפתלי:

אינני רוצה להכנס לוויכוח הפוליטי, אשר מקומו אין כאן. אני חולק על הדעה שרק לצורה אחת של הסברה יש תועלת. הסברה צריכה להעשות מדרכים רבות. מתפרסמת חוברת שאני כתבתי אותה בפיוחד לפטרת הסברה, ונוכחתי לדעת שאנשים קראו אותה, כי כתבו אלי ושאלו אותי שאלות שונות. לדעתי, נאומי שרים אינם פסולים להסברה. אני בדעה שהסברת המדינה היא הסברה בכיוון הממשלה השלטת. הייתי בשנה האחרונה באנגליה, וקראתי במספר חוברות הסברה על פעולות שונות, בכיוון ממשלת הליבור השלטת, ולא בכיוון דעותיו של צ'רציל. אפילו בשלטון לנינייסטי מתנהלת הסברה מפשלתית רק בכיוון הממשלה. ההבדל הוא בזה, שבמקום אחד נותנת הממשלה אפשרות לאופוזיציה לפרסם את דעותיה, ובמספר בלתי-דמוקרטי אינה ניתנת אפשרות כזאת. אם אחשב את מספר נאומי ראש העיר תל אביב, למשל, לעומת הנאומים של חברי האופוזיציה, אראה שגם שם מתפרסמים נאומים בדרך כלל בכיוון השלטון בעירייה. אני חושב שהשלטון הזה פשתמש בזכותו, לא לרעה, אלא בדיוק כמו אחרים. איננו צריכים להתערב בצורות ההסברה של הממשלה בכיוון פוליטי. אנו רשאים להעיר הערות הנוגעות לייעילות ההסברה. כמובן, אין טעם לשלוח את אותה חוברת פעמים אחדות לאותה כתובת.

ש. כזו:

בכל השאלה הזאת מתנהל וויכוח על הטעם הטוב. אבל, גם להפעלת הטעם יש גבולות מסוייפים, ומר נפתלי נגע בהם בלי להכיר בהם. מר נפתלי לא ימצא שיפרסמו באנגליה נאום של שר שנאם לפני הצבעה שבו לא נתקבלה הצעתו של השר, על חשבון הממשלה. הוא מצא הסברה על פעולות ההסברה או על ויכוח שבו קבלה הממשלה רוב, והוא נהיה לנכס המדינה. במקרה זה לא היתה ההצבעה לטובת הממשלה. אינני יודע אם אנו הולכים בדרך של לנינייסם או סטליניזם, אבל אני שומע ורואה את הנעשה. אני שומע את התכנית "השכוע בכנסת" ברדיו, אצא אצאואני שומע שני נאומים, נאום הפתיחה ונאום התשובה של השר בוויכוח גדול וחשוב, בשעה שאת יתר הנאומים אין מזכירים אפילו. הממשלה הועדה אינה צריכה, כשהיא מחליטה על חלוקת כספים, להקציב כספים לשימוש לרעה בשלטון. ישנן חוברות, מלבד החוברת שהוזכרה כאן, שאני לא הייתי מפרסם אותן, כי לא הייתי חושב את פירסומן לדבר שבטעם הטוב.

ש. דיין:

לולא הבחירות, לא היה קיים הויכוח הזה. חוברת זו שעליה דובר, היא בעצם הסברה נגד בריונות. האם יכול להיות אזרח במדינה שיטען שיש לקיים בריונות נגד השלטון, בלי פעולת נגד של השלטון? חוברת זו היא הסברת עובדות על פעדים נגד בריונים שנמצא אצלם בשק בלתי לגלי. לדעתי השלטון הזה אינו עושה די לפרסום דעותיו ופעולותיו, מאחר שהוא טרוד בפעולות ומעשים. מדינתנו צעירה, ועדיין אין לה גסיון בפרסום. שרי הממשלה אחראים על קיום המדינה, ועל דבריהם להשמע יותר. העתונות אינה נותנת את הדברים בשלמות. זה אינו ענין למפלגה אחת. אני סניח שאילו שר דתי היה רוצה לפרסם את דבריו על חשבון המדינה, היו מאפשרים לו זאת. ואו איך התנהגה האופוזיציה האנגלית בענין הנפט, לעומת התנהגות האופוזיציה כאן בענין החולה. האם אפשר לומר שהאופוזיציה שלנו משרתת את המדינה? האופוזיציה משפיעה את הממשלה יום יום בעתנות שלה. ביחוד אופוזיציה הטוענת לשלטון בלי חופש דעות, אינה רשאית לדרוש כל כך חובה חופש לעצמה.

ש. זגבי:

את התקציב הזה ערכנו עוד לפני תקופת הבחירות. הויכוח על סיב ההסברה בצורתה התחיל עוד בשנה שעברה. היה זמן שכולם הרגישו שהסברה אינה מספיקה. כתבתי לשר האוצר וטענתי ששגיבנו בתקציב הקודם, כי לא נתנו אפשרות לעבוד. נכון שהמחלקה לפעולות הסברה טרם מצאה את הדרך הנכונה לעבודתה, ואת האנשים היכולים לעשות את העבודה בצורה סועילה. יש הבדל בין תעמולה והסברה, כמו בין שיכנוע ופיתוי. אם לא ניתן למחלקה הזו כל המצויב היא תשתמש. עלינו לתת לה אפשרות לגשש ולמצוא את דרכה.

היתה ראורגניזציה במשרד ראש הממשלה, ויש מי שמטפל במיוחד בעניינים אלה. הייתי מיעץ לוועדה להזמין את האיש האחראי לפעולות האלה, ולשמוע מסנו הסבר על תכניותיו. אני חושב שהוא היה יכול ללמוד משהו מבקורת הוועדה. כרגע המוסד לחקר דעת הקהל הוא בלתי מסלתי, והשתתפות הממשלה בתקציבו תהיה בסך 2,000 ל"י. התמיכה בעתונות היא תמיכה בעתון צרפתי הנפוץ מאד בחוגים דוברי צרפתית. אמסוד פרוט של הסעיף הזה לוועדה.

היו"ר ד.צ. פנסט:

אני מוכן להזמין לישיבת הוועדה את האיש האחראי לפעולות אלה.

ס. זנגי:

ב"שרות השידור" יש סכום של 55,000 ל"י ל"תכניות שידור והקלטות" - שכר סופרים ואומנים. ישנו ארגון שנקרא "אקו"ם". ארגון זה עורר בעיה שהגיעה לבית-הדין העליון, והממשלה עמדה להפסיד במשפט. הם דרשו אחוזים מתוך ההכנסות, לפי מספר ההקלטות והשידורים של יצירותיהם. השתוונו אתם על 4 1/2%.

י. רוסק:

אינני מבין את ההפליות, צרות העין והעקיצות המופיעות בשידורים. דבר זה אינו הוגן ואיננו נאה ואינו ישר, כי פל האזרחים משלמים מסים עבור המקלט שהם מחזיקים בביתם. התלוננתי באוזני מר סוליאלי על ענין זה. לא רק בקשר לאי-השוויון, אלא לדברים פולצטיים יש הפליות, אלא גם בקשר לאמנים. הרדיו צריך לחנך את הקהל לעדינות ולשיוון. מדוע אין סודיעים על אספות של סיעות שאינן שייכות למפלגה מסוימת אחת? היה דיון בוועדת החנוך לענין זה. הרדיו צריך לשרת את כל הציבור, והמטב הנוכחי הוא ללא בשוא.

א.ס. גניחובסקי:

אני מכיר במקצת את עניני שרות השידור. אהלדעתי אין תקנה למצב הקיים, אלא אם כן יינתן בישראל החופש להקים תחנות רדיו אחרות. נבחרה ועדת משנה לעניני רדיו של ועדת הכספים, ומר דיין אמר שאנין זה אינו שייך לוועדת משנה זו. הרדיו שלנו אינו צריך להיות רשיו מפלגתי טהור. אנו מקציבים כסף לשרות השידור, במגמה שהוא יהיה שירות שידור של מדינת ישראל, של הציבור היהודי. אם תבחנו את כרטיסי החבר של 80 עובדי שרות השידור, תוכלו לדעת היכן נעוץ שורש ההפליות. אין רשות ל-90 פקידים, או יותר נכון ל-88 פקידים מפא"י מתוך 90 הפקידים האלה, להכריח את הציבור כולו לשמוע את השדורים כפי שהם משודרים. אם לא ייעשה משהו בענין זה, נצטרך להודיע ברבים שהרדיו שלנו הוא רדיו מפלגתי.

ס. זנגי:

רשיונות הרדיו מכניסים לנו סכום מסויים במשך השנה. בשנה שעברה היתה ההכנסה השנה אנו מעריכים את ההכנסה מסעיף זה מבשיונות אלה 217,000 ל"י; השנה של כ-340 אלף ל"י.

היו"ר ד.צ. פנסט:

אינני רוצה שנרוויח מהכנסות שרות השידור. להיפך, אם המדינה משתמשת בשרות זה, עליה להוסיף מה שהוא לקיומו, נוסף לשיפורים הפנימיים יש צורך גם בשיפורים טכניים בשרות זה. שאלת הקמת מחנת שידור נוספת אינה קשורה עם התקציב. מר גניחובסקי יכול להציע לחדש לבטל את הסעיף.

א. גרנות:

בקשר לסעיף "אגף התיכנון", ברצוני להעיר שוב על העבודות הצדדיות והפרטיות של מהנדסי האגף הזה, ועל דרך השפעת אנשים אלה על אשור תוכניותיהם הם. דובר כבר על ענין זה בוועדה. האם נעשה משהו בשטח זה? הרושם שלי הוא שהמצב לא הוטב בהרבה.

י. רוקח:

ענין זה של עבודות פרטיות אינו שייך
למפלגה מסויימת, אלא למדינה כולה.
דברתי על כך בכנסת, ועם שרת העבודה. שום דבר לא תוקן בשטח זה,
להיפך מספר העבודות הפרטיות הולך וגדל. אינני יודע מתי הם עושים
זאת. אם מהנדס מקבל תכנית פרטית, בעל הבית דואג להחשת סיומה;
הממשלה אינה יכולה לפקח בצורה כל כף יעילה על עובדיה, והיא מוכרחה
לסמוך על האנשים. כתוצאה מכך אחד משני הדברים מוזנח. אני מתפלא
על שהשלטון כל כך שקט במובן זה.

הי"ר ד.צ. פנקס:

בזמנו מסרתי בכנסת, בשם שרת העבודה,
הודעה כתשובה על הסתייגויות, שניתנה
הוראה לא להרשות לעובדי אגף התיכנון לקבל עבודה חדשה, אלא רק
לטיים את העבודה שהתחילו בה. אני מבין שהוראה זו קיימת. רק אתמול
אשרתי בעיריית תל אביב חוזה בין עיריית תל אביב לבין האיש העומד בראש
המפעל הזה, אשר התחילו בו לפני שנים מספר. לצערי עלי להודיע
שאני מכיר ~~את~~ מהנדס העומד בראש אגף התיכנון, שקבל על עצמו לפני
חדש ימים, מאיש שבא מחוץ-לארץ ויש לו חשבון חסום, עבודת בניית בית
גדול. נדהמתי כשנודע לי הדבר. אמנם יתכן שישנם מהנדסים גדולים
שהממשלה זקוקה לשרותם, והם אינם מוכנים לעזוב את עבודתם הפרטית.
אני יודע שישנם אדמיניסטרטיבים בין המהנדסים שהלכו לאגף הזה, והם
אינם מקבלים עבודות פרטיות. אני טוען שמהנדסים גדולים שאינם מוכנים
לעזוב את פרנסתם הפרטית, אינם צריכים להיות מצוטקים בקביעות על ידי
הממשלה, אלא הם יהיו יועצים ~~שמשלמים להם~~ שיבקשו את חוות דעתם במקרים
מסויימים. מדוע אין מוציאים את ההוראה הקיימת לפועל? אני מציע
למחוק מטעין זה את משכורתם של האנשים שאינם מוכנים לוותר על עבודתם
הפרטית. סידור זה יכול לעלות לממשלה בסכומים נוספים של כסף,
אך מאידך גיסא איננו יכולים להסכים למצב הקיים בשטח זה.

ס. זגני:

יתכן שישנה עברה על הוראת הממשלה.
אם מישהו שמע על מקרה כזה, היה צריך
למסור על כך ~~אל~~ לנציבות המנגנון, ולהודיע על עבירה. נגד איש כזה יש
צורך לנקוט באמצעים אדמיניסטרטיביים.

א. גרנות:

אני מבקש שיביאו עובדות ויבדקו את
המצב, אלא שימסרו לנו דו"ח מוסמך של
הממשלה על ביצוע החלטה זו.

א. הרצפלד:

יש דברים שהם נחלת הכלל, ואין לעשות מהם
קרדום לחפור בו. במקום להציע למחוק
סכומים מטעין זה, הייתי מציע להביע התמרמרות כללית על השמועות שישנן,
שהמהנדסים ממשיכים לעבוד עבודות פרטיות, ולתכוע לעקור את הנגע הזה מן
השורש.

י. רוקח:

יש הבדל בין מהנדס קטן, המרויח 80 ל"י,
ההולך לעבודה פרטית, לבין מהנדס ראשי
העושה זאת, ומשמש דוגמה רעה לאחרים.

הי"ר ד.צ. פנקס:

אני מצטרף להצעת מר גרנות, שימסרו לנו
דו"ח על ביצוע ההחלטה בענין זה.

אני מבקש שימסרו לנו את החמר שהובטח לנו
פעם, על תפקידי ~~ה~~ נציבות המנגנון.

סיימנו את קריאת תקציב משרד ראש הממשלה.
בישיבה הבאה נפתח לקריאת תקציב משרד הבריאות.